

Žurnalo *Ars et praxis* šeštasis tomas apima šešiolika publikacijų. Dauguma jų yra Lietuvos muzikos ir teatro akademijos (LMTA) surengtų dviejų tarptautinių konferencijų – „Muzika ir garso dizainas kine bei naujosiose medijose: patirtis ir iššūkiai“ (2015 m. spalio 1–3 d.) ir „Muzika ir garso dizainas kine bei naujosiose medijose: teorija ir praktika“ (2017 m. rugsėjo 28–30 d.) – pranešimų pagrindu parengti mokslo straipsniai. Kartu publikuojami ir LMTA doktorantų darbai.

Muzika ir garsas kine, teatre, šiuolaikiniame šokyje, naujųjų medijų mene – pagrindiniai šio leidinio straipsnių tyrimo objektai. Ryšys tarp garso ir medijų (filmų, televizijos, žaidimų pramonės) bei jo taikymo praktikoje būdai vis dar mažai ištirti. Skirtumai tarp muzikos ir garso dizaino komponavimo šiuolaikiniame kino ar teatro mene yra gana neryškūs ir nevienareikšmiai. Savo ruožtu naujosios medijos, suteikiančios prieigą prie turinio bet kur ir bet kada, taip pat interaktyvi vartotojų sąsaja radikaliai keičia kūrybiškumo, dalyvavimo meno gamybos ir jo vartojimo procese paradigmas.

Ars dalį pradeda muzikologės Kathryn Kalinak straipsnis „Pakartotinio panaudojimo sėkmė: pakartotinis muzikos naudojimas Holivudo studijos sistemoje“. Jame tyrėja nagrinėja muzikinių aliuzijų atvejus, kuriuose kino kompozitorius cituoja pats save. Ši praktika klasikinės kino studijos laikais buvo išskirtinis Holivudo kino filmų bruožas. Autorė pabrėžia, kad studijuodami kino meną mes nesame tokie imlūs garsui ir muzikinėms aliuzijoms; muzikiniai ženklai, kitaip nei vizualiniai, keliaujantys iš vieno filmo į kitą, dažnai lieka nepastebėti ir neišgirsti. Ankstyvojo kino laikotarpiui skirtas ir Anerio Premingerio straipsnis „Garso galia humoro kūryboje: Chaplinas – garsinių pokštų ir garso dizaino pradininkas“. Jame analizuojamos Chaplino garso sampratos naujovės, kurios, nors ir neįvertintos, darė nemažą įtaką kino garso kalbai. Straipsnyje pabrėžiama, kad, nepaisant to, jog literatūroje apie Chaplino meną jo nuopelnai pereinant prie garsinio kino dažnai ignoruojami, jis savo kino kūryboje atrado naujus būdus panaudoti garsą tiek conceptualiai, tiek kaip technologinę priemonę. Antanas Kučinskas straipsnyje „Diegetinis kino muzikos dviprasmiškumas“ svarsto diegetinės kino muzikos problemą ir jos ryšį su kino ir literatūrinės diegezės sampratomis. Straipsnyje skirtingi diegetinio dviprasmiškumo atvejai aptariami ir sisteminami teigiant, kad šie klausimai ypač užaštrėja tada, kai diegetiniai kino filmo lygmenys susipina, o muzika migruoja tarp jų. Ryšys tarp realybės, jos pateikimo ir simuliacijos yra Andrzejaus Pitruso straipsnio

„Steve’o Reicho ir Beryl Korot „Trys istorijos“ – garsai, ruošiniai ir reprezentacijos“ dėmesio centre. Jame autorius teigia, kad Reichui ir Korot pavyko sukurti „audiovizualinę operą“, kurioje garsinių ir vaizdinių strategijų ryšys yra kur kas gilesnis nei įprastinis videoprojekcijos ir muzikos derinimas. Garso ir vaizdo sąveikos klausimas plėtojamas ir Jerónimo Sarmiento publikacijoje „Kinematografinė polifonija Lucrecia’os Martel kine: pasakojimo muzikalumas filme „Moteris be galvos“. Ieškodamas struktūrinių analogijų tarp kino ir muzikos, autorius konstatuoja, kad polifoninė muzikos faktūra, kaip pliuralistinė ir nehierarchinė melodinius ir harmoninius elementus jungianti sistema, gali būti laikoma argentiniečių režisierės Lucrecia’os Martel kinematografinės kalbos atitikmeniu. Sudipto Acharyya straipsnyje „Ritwiko Ghatako „Meghe Dhaka Tara“: feministinis požiūris į filmo garsinę struktūrą“ taip pat pristatomas konkretus filmas. Autorius feministiniu rakursu analizuoja moteriško balso panaudojimo specifiką indų kino praktikoje. Irena Alperytė straipsnyje „Po miestą su ausinėmis“ aptaria naujas netradicines medijų teatro formas ir pristato trupės „Rimini Protokoll“ (Vokietija) spektaklį „Nuotolinis Vilnius“. Ausinės su dirbtinio balso įrašu, skleidžiančiu žiūrovo „veiklos instrukcijas“ (kur ir ką tyrinėti Vilniaus mieste), tampa pagrindine šio spektaklio medija. Straipsnio autorė analizuoja auditorijos atsaką į virtualią kelionę ir, išnagrinėjusi auditorijos atsiliepimus bei ekspertų nuomones, mėgina prognozuoti ir įvertinti, kiek toli teatre galima „eiti“ taikant tokius metodus. Naujojo teatro žanrui skirtas Ritos Mačiliūnaitės-Dočkuvienės straipsnis „Teatrinį elementų muzikalizavimas postdraminiame muzikinės naracijos teatre“. Jame analizuojant postdraminį muzikinės naracijos teatrą daugiausia dėmesio skiriama pakitusiam muzikiniam diskursui, kuris suponuoja naują muzikinės spektaklio partitūros prasmę. Autorė pateikia tris teatro elementų grupes, veikiančias pagal muzikos principus, – tai 1) kūrybinis ir repeticijų procesas; 2) vizualiniai sprendimai; 3) kūrinio struktūra. Loreta Vaskova straipsnyje „Verbatim“ kaip šiuolaikinė dokumentinio teatro forma: sistema ir funkcija“ analizuoja, kokius elementus dokumentinis teatras perėmė iš dramos teatro (istorinės dramos), o kokius atmetė, ir kaip šie pokyčiai sąlygojo „verbatim“ kaip formos susidarymą. Vaido Jauniškio straipsnyje „Šokio scena: politiniai iššūkiai ir naujos strategijos“ analizuojama šiuolaikinio šokio scenos evoliucija ir įvykiai, skatinę kardinalių šokio ir visuomenės „dueto“ kaitą. Medijų įtaka naujoms muzikos raiškos formoms pristatoma Ingridos Alonderės ir Laimos Budzinauskienės straipsnyje „Virtualus choras: ištakos ir premjera Lietuvoje“. Straipsnyje daugiausia dėmesio skiriama virtualiems chorams, jų meniniams ir techniniams kūrimo darbams ir projektų Lietuvoje pristatymui. Giedrės Žarėnaitės straipsnyje „Solisto virtuozo sampratos radimasis ir raida šiandienos kultūroje“, pasitelkiant smuikininkų Patricijos Kopatchinskajos ir Sergejaus Malovo pavyzdžius, akcentuojamas atlikėjo polifunktionalumas kaip pagrindinis šandienos ir netolimos ateities iššūkis.

Žurnalo *Praxis* dalį sudaro mokslo straipsniai autorių, kurie yra sukaukę didelę patirtį ir įgūdžius muzikos ir medijų kompozicijos pedagogikoje. Martine'os Huevene straipsnyje „Perteikti patirtį: garso pratimas filmo kūrėjams“ apžvelgiami garso pratimai, skirti KASK Gento meno mokyklos III kurso bakalauro programos studentams. Pagrindinės šių pratimų sąvokos – (prieš)reflektinis, netematinis garso suvokimas, rezonuojantis kūnas klausant, pozicijuotas kūnas ir pasyvi sintezė kaip erdvės ir judesio jungtis. Autorė teigia, kad daugumai studentų garso ir jo redagavimo filme galimybių pažinimas, atsižvelgiant į asmeninę patirtį ir klausymo įkūnijimą, tampa reikšmingu žingsniu jų individualios filmo kalbos link. Jörge U. Lensingo straipsnyje „Garso režisierius *vs* garso operatorius“ keliamas garso produkcijos ir postprodukcijos etapuose dirbančių žmonių traktavimo kaip techninio ar meninio personalo klausimas. Anot autoriaus, šiandien pats laikas kalbėti apie komandinio darbo modelius, dialogo su scenarijaus autoriais, režisieriais ir montažo režisieriais paieškas, nes artimoje ateityje didžioji garso operatorių darbo dalis pereis į dirbtinio intelekto įrengimų rankas ir ši profesija taps nebereikalinga. Rosso Adriano Williamso straipsnyje „Garsas kaip lygiavertis partneris kino produkcijoje: ar akademinis mokymas gali pakeisti pramonės praktiką?“ keliamas kino garso ir vaizdo komandų bendradarbiavimo problema. Straipsnyje teigiama, kad pedagogikai tenka svarbus vaidmuo atkreipiant dėmesį į garso / vaizdo disbalansą kino kūryboje. Pristatoma iniciatyva „Garsas mokymo programoje“ (*Sound Across the Curriculum*), kuri galėtų gvildinti pedagoginius metodus, padedančius visapusiškiau integruoti garso discipliną į bendrą kino produkcijos mokymo programą.

Žurnalo *Šaltinių* dalyje skelbiama Danutės Petrauskaitės publikacija „Įkalinta, bet nepalūžusi: dainininkės Marijonos Rakauskaitės gyvenimo asimetrijos“; joje pateikiami septyni JAV ir Lietuvos archyvuose rasti laišakai. Čikagoje gimusios, bet Kaune sovietmečiu gyvenusios dainininkės Marijonos Rakauskaitės istorija padės geriau suprasti Sovietų Lietuvoje atsidūrusių Vakarų šalių piliečių likimą.

Prieduose pateikiamoje 2018 metų Kronikoje apžvelgiami svarbiausi LMTA leidiniai, šioje institucijoje organizuotos ir vykusios konferencijos, apgintų disertacijų ir meno doktorantūros projektų, magistro ir bakalauro darbų sąrašai, apdovanojimai, taip pat pateikiama informacija apie *Ars et praxis* šeštojo tomo straipsnių autorius ir Atmena autoriams.

Redakcinė kolegija